

Valtionosuudet

Budjettiriihi 17.9.2019

Sanna Lehtonen
@lehtonenKL

19.9.2019

Syksyn 2019
budjettiriihen
päätöksillä
vaikutusta
kuntien valtion-
osuuksiin

BUDJETTIRIIHI
2019

Kuntien tilanteeseen iso helpotus jo vuodelle 2019

17.9.2019 19:39 VM

Kuntien peruspalvelujen valtionosuuksia on päätetty kasvattaa kaikkiaan 1,1 miljardilla eurolla vuoden 2020 budjetissa. Suurin osa tästä on edellisen hallituksen tekemien leikkausten paikkaamista, jolla kuntataloutta kohennetaan huomattavasti.

Sirpa Paatero @sirpa_paatero · 17t

Kunnille maksettava kertaluonteinen 237 milj. euron valtionosuuksien lisäys aikaistetaan tälle vuodelle. Tällä helpotetaan kuntien vaikeaa taloustilannetta #kunnat #talous

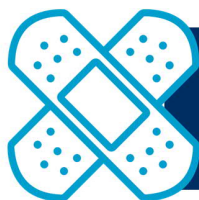
9

27

140

Totta vai tarua? Helpottaako budjettiriihen päättös valtionosuuden lisäämisestä vuonna 2019 kuntien talous- tilannetta?

"Budjettiriihen yhteydessä päätettiin aikaistaa kunnille maksettava kertaluonteinen 237 miljoonan euron valtionosuuksien lisäys ensi vuodelta tälle vuodelle."

- Erä, joka saadaan vuosina 2019-2022 toteutuvien ja kikystä johtuvien kaksinkertaisten valtionosuusleikkauksien summana
 - Ilman kunnille maksettavaa kompensatiota (+237 milj. euroa) valtionosuutta oltaisi leikattu kikyn takia tuplasti
- Kompensatioerän (+237 milj. euroa) maksatuksen aikaistaminen vuodesta 2020 vuoteen 2019
 - on nollasummapeliä suunnitelmakaudella
 - helpottaa kuntien taloustilannetta yksittäisenä vuonna 2019, mutta samalla vähentää valtionosuustuloja vuonna 2020 ennakkolaskelmaan verrattuna
 - toivotaan toimivan pienenä helpotuksena erityisesti verokorttiuudistuksesta johtuneeseen verokertymävajeeseen vuonna 2019
 - toteutetaan vuoden 2019 valtionosuuspäätöstä muuttamalla
 - otetaan huomioon valtionosuuden kuukausimaksatuksessa marras- tai joulukuussa

Paljonko kuntien valtionosuudet muuttuvat?

Onko lisäys 1 100,
800 vai 550 milj.
euroa vuonna
2020?

Riippuu laskentatavasta ja
tulkinnasta.

Lisäys
1 100
milj. euroa

Valtionosuus ja veromenetysten kompensatiot yhteensä lisääntyvät budjettiriihen päätöksellä +1 100 miljoonaa euroa.

Lisäys
800
milj. euroa

Veromenetysten kompensatiot erotetaan vuonna 2020 valtionosuudesta. Jäljelle jäävän "oikean valtionosuuden" muutos on noin +800 miljoonaa euroa.

Lisäys
550
milj. euroa

Budjettiriihen päätöksen mukaisesti +237 milj. euroa valtionosuutta maksetaan kunnille jo vuonna 2019. Tämän jälkeen valtionosuuden kokonaismuutokseksi vuonna 2020 jää +550 miljoonaa euroa.

Mistä eristä valtionosuuden +1 100 miljoonan euron lisäys vuonna 2020 muodostuu?

Muutoksia kuntien valtionosuudessa vuonna 2020	Luvut Kuntaliiton ennakkolaskelmasta	Milj. euroa
Veromenetysten kompensatiot lisääntyvät vuonna 2020 HUOM! Vuonna 2020 veromenetysten kompensatiot erotetaan valtionosuudesta omalle momentilleen		+312
Kiky-leikkauksen pienentyminen lomarahaleikkauksen päättymisen takia HUOM! Työajan pidennyksestä johtuva leikkaus -234 milj. € kuitenkin jää pysyväksi vos-leikkaukseksi		+264
Kikystä johtuva kertaluonteinen kompensatio Ilman kompensatiota vuosina 2016-2019 voimassa ollut kilpailukykysojmus olisi leikannut vuosien 2019-2022 valtionosuutta kahteen kertaan kustannustenjaon tarkistusten kautta		+237
Peruspalvelujen kustannustason muutos 2019 → 2020 Indeksikorotus (+2,4 %)		+166
Valtion ja kuntien välinen lakisääteinen kustannustenjaon tarkistus		+102
Asukasluvun ja laskentatekijöiden muutosten vaikutus		+18
Valtionosuuden ja veromenetysten kompensatioiden yhteismuutos 2019 → 2020		+1 099
- mistä "oikean valtionosuuden" muutos 2019 → 2020		+787
- mistä budjettiriihen (17.9.2019) päätöksellä maksetaan jo vuonna 2019		+237
- mistä "oikean valtionosuuden" muutos vuonna 2020		+550

Ei oikeaa
valtionosuutta!

Budjettiriihen
pätöksellä (17.9.)
maksetaan
kunnille jo v. 2019!

@lehtonenKL 18.9.2019

Mistä eristä valtionosuuden +1 100 miljoonan euron lisäys vuonna 2020 muodostuu?

Muutoksia kuntien valtionosuudessa vuonna 2020	Luvut budjettiriihen tiedotteesta 17.9.2019	Milj. euroa
Veromenetysten kompensatiot lisääntyvät vuonna 2020 HUOM! Vuonna 2020 veromenetysten kompensatiot erotetaan valtionosuudesta omalle momentilleen		+312
Kiky-leikkauksen pienentyminen lomarahaleikkauksen päättymisen takia HUOM! Työajan pidennyksestä johtuva leikkaus -234 milj. € kuitenkin jää pysyväksi vos-leikkaukseksi		+285
Kikystä johtuva kertaluonteinen kompensatio Ilman kompensatiota vuosina 2016-2019 voimassa ollut kilpailukykysojmus olisi leikannut vuosien 2019-2022 valtionosuutta kahteen kertaan kustannustenjaon tarkistusten kautta		+237
Peruspalvelujen kustannustason muutos 2019 → 2020 Indeksikorotus (+2,4 %); ml. indeksikorotus OKM:n valtionosuudessa		+198
Valtion ja kuntien välinen lakisääteinen kustannustenjaon tarkistus		+124
Asukasluvun ja laskentatekijöiden muutosten vaikutus		+18
Valtionosuuden ja veromenetysten kompensatioiden yhteismuutos 2019 → 2020		+1 174
- mistä "oikean valtionosuuden" muutos 2019 → 2020		+862
- mistä budjettiriihen (17.9.2019) päätöksellä maksetaan jo vuonna 2019		+237
- mistä "oikean valtionosuuden" muutos vuonna 2020		+625

Ei oikeaa
valtionosuutta!

Budjettiriihen
pätöksellä (17.9.)
maksetaan
kunnille jo v. 2019!

@lehtonenKL 18.9.2019

Kertaluonteisen 237 milj. euron kompensaation jako kuntien välillä vuonna 2019

- Kompensatioerä voidaan jakaa kunnille usealla eri tavalla.
- Valitulla jakotavalla on vaikutusta siihen, miten 237 milj. euroa jakautuu kuntien välillä.
- Yksiselitteisen oikeaa tapaa 237 milj. euron kompensaation jakoon ei ole, vaan se edellyttää päätöstä.

Esimerkiksi

A

Valtionosuuden perusteena käytettävien **laskennallisten kustannusten** suhteessa

- Kustannustenjaon tarkistuksen kautta toteutuva leikkaus ja kertakompensatio (+237 milj. €) olisivat tällä tavalla kunta-kohtaisesti lähimpänä toisiaan.

B

Vuoden 2019 **verotulojen kertymä-vaje**arvioon perustuen

- Budjettiriihen päätöstä valtionosuus-kompensatio aikaistamisesta perusteltiin kuntien verotulokertymiin vuonna 2019 kohdistuvilla ongelmilla.

C

Euroa/asukas-tasajako kuntien välillä

- Helppo laskea, mutta ei ota huomioon kompensatiotarpeen (A) eikä kompensatian aikaistamisen (B) syitä tai niiden kuntakohtaisia vaikutuksia.

Totta vai tarua? Parantuvatko sivistystoimen taloudellinen tilanne ja palvelujen järjestämis- mahdollisuudet?

"Hallitus käynnistää varhaiskasvatuksen sekä **perusopetuksen** laadun ja tasa-arvon kehittämishankkeet, joiden tavoitteena on parantaa lasten ja nuorten oppimistuloksia ja vähentää eriarvoistumista."

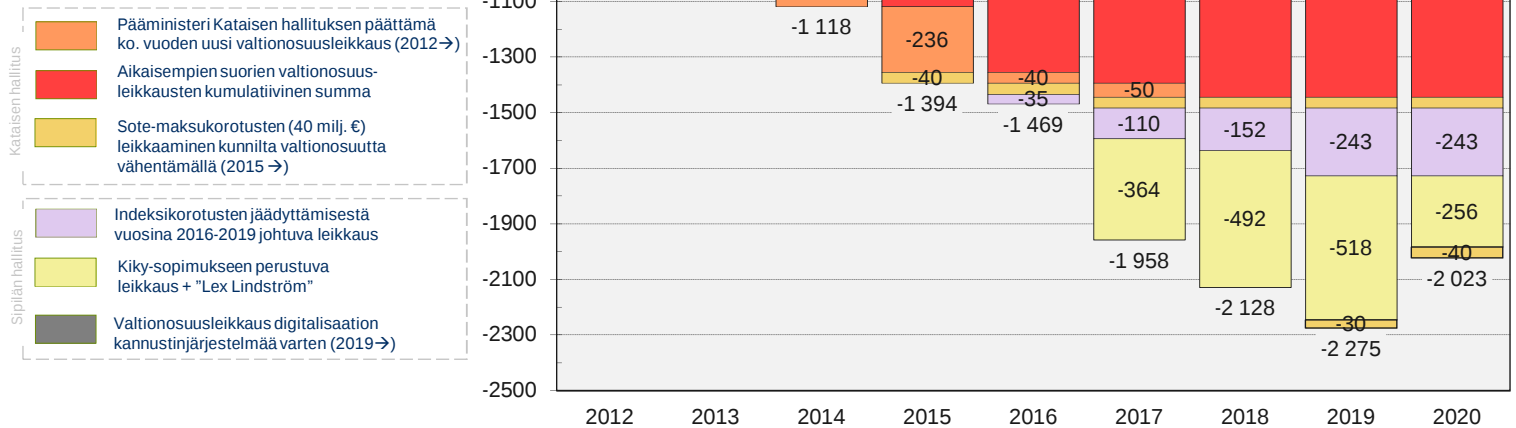
- Laatu- ja tasa-arvo-ohjelmat vuosina 2020-2022 **lisäävät valtion rahoitusta** sivistystoimeen
 - Perusopetus +180 milj. euroa
 - Varhaiskasvatus +125 milj. euroa
- Rahoituksen lisäys ohjataan kuntiin **valtionavustuksina** – ei yleiskatteisena valtionosuutena
- Valtionavustuksena myönnettävä rahoitus
 - Ei **vahvista** kuntien lakisääteisen toiminnan perusrahoitusta
 - On **vahvasti säädeltyä** niin hakemisen, käytön, raportoinnin kuin seurannan osalta
 - Toimii **kertaluonteisena piristysruiskeena** varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen rahoitukseen, jota on leikattu merkittävästi osana peruspalvelujen valtionosuusleikkauksia edellisillä hallituskausilla

BUDJETTIRIIHI
2019

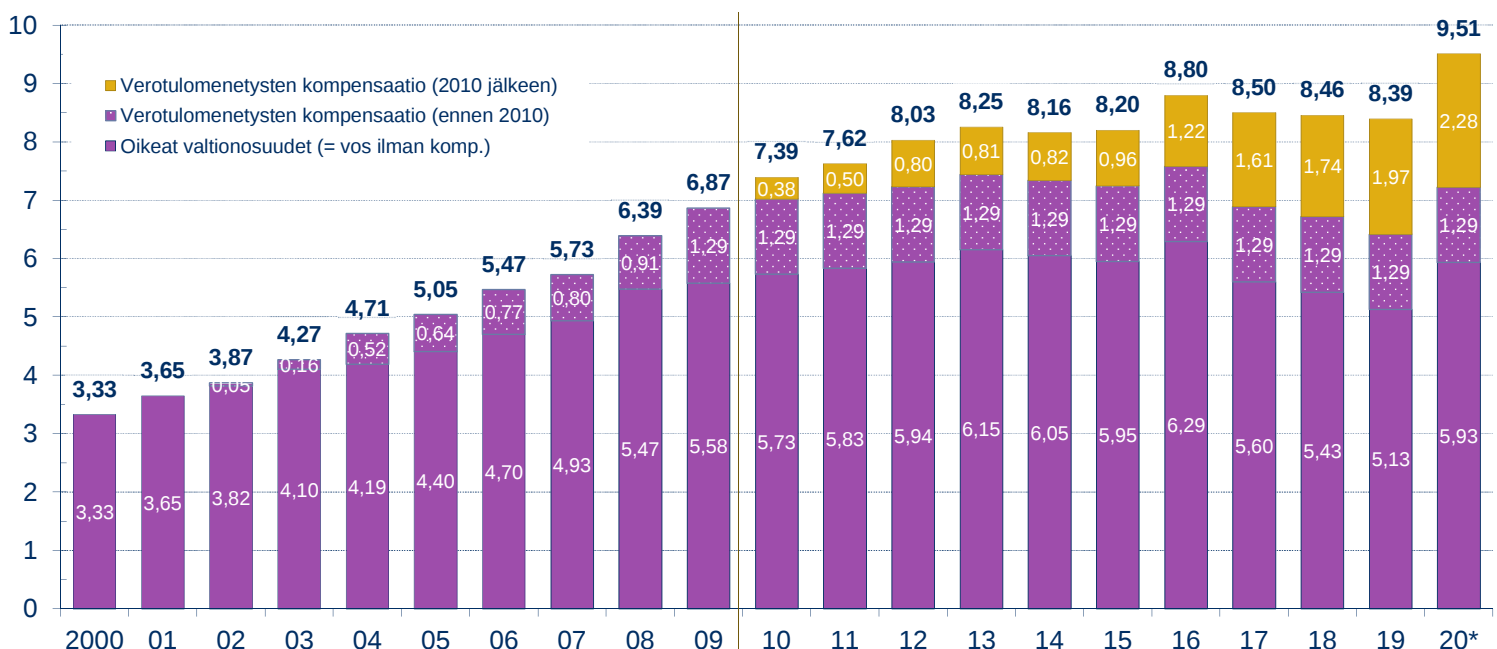

Vuosien 2012-2020 leikkausten vaikutus kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen, milj. €

Lähde: Kuntaliitto 9/19

Kuntien valtionosuudet 2000-2019, mrd. €

Peruspalvelujen valtionosuudessa (VM) vuonna 2020 huomioon otettavia eriä

Peruspalvelujen valtionosuutta lisäävät Milj. euroa

Kiky-leikkauksen pienentyminen lomarahaleikkauksen päättymisen takia	+264
Kompensaatio vuosien 2019-2022 kustannustenjaon tarkistuksista, jotta kiky-lomarahaleikkaus ei leikkaisi valtionosuutta kahteen kertaan	+237
Peruspalvelujen kustannustason muutos 2019 → 2020, ts. indeksikorotus (+2,4 %)	+166
Valtion ja kuntien välinen lakisääteinen kustannustenjaon tarkistus	+102
Asukasluvun ja laskentatekijöiden muutosten vaikutus	+18

Budjettiriihen päätöksellä
(17.9.) maksetaan kunnille
jo vuonna 2019!

@lehtonenKL 18.9.2019

Peruspalvelujen valtionosuutta vähentävät Milj. euroa

Kiky-leikkaus työajan pidennyksestä (6 min) johtuen	-234
Alueellisen erikoissairaanhoidon järjestämisen tehostaminen	uutta -23 yht. -89
Kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmä (siirto momentille 28.90.32), yhteensä	uutta -10 yht. -40
Säästö omais- ja perhehoidon kehittämisen johdosta, uutta säästöä vuonna 2020	uutta -10 yht. -56
Pitkäaikaistyöttömien eläketukeen liittyvä vähennys	-23

Kuntien tehtävien ja velvoitteiden muutokset (100 % valtionosuus) Milj. euroa

Lastensuojelun jälkihuollon laajennus	+12
A1-kielen opetuksen varhentaminen	+7,5
Subjekttiivinen varhaiskasvatusoikeus	+7,1
Varhaiskasvatuksen ryhmäkokojen pienentäminen	+6,7
Perheiden ja elämäntilanteiden moninaisuuden tukeminen	+2,0
Vaasan keskussairaalan muutos laajan päivystyksen sairaalaksi	+1,0

Kiitokset mielenkiinnosta!

Sanna Lehtonen
050-5759090
Sanna.Lehtonen@kuntaliitto.fi
@lehtonenKL